

A rész és az egész

Már majdnem megtörtént. Pontosabban: van, ami már megtörtént. És van, ami még nem, de e sorok írása után 48 órán belül már az sem jövő, hanem múlt lesz. És utána még jó egy év. És azután...?

Most minden vezércikk erről szól. Pró és kontra. Mérsékelt ujjongás, visszafogott öröm és tényszerű fanyalgás. Szerencsére, az utóbbiból azért kevesebb jut. Kevesen voltak – voltunk – vagy elegen? Szerintem éppen elegen. De azért lehettünk volna jóval többen is.

Egy biztos: a tegnapi (no igen, tegnap volt a nagy nap) népszavazás után jön szerdán Athén – mindenki a fedélzetten –, majd a parlamenti ratifikációk és ha minden jól megy, a jövő év tavaszán tagok leszünk.

Minek is leszünk a tagjai? Az Európai Uniónak. Vagyis Európának. Milyen abszurd ez! Hogyan válhatunk taggá abban, aminek mindig is részei voltunk? Sőt, amit el sem hagytunk!

Mi, mint Európa része. Természetesen. Miután ide jöttünk, úgy 1100 évvel ezelőtt. Azóta történt ugyan errefelé egy és más, mint példának okáért tatárjárás, törökdúlás, forradalmak és megtorlások, kiegyezés és háborús pusztulás, építés és rombolás, lázadás és okulás. Szabadságharc, kivégzések, majd aranykor. És azután a világháborúk. Lélegzetvételnyi, generációnyi szünettel. Szabad választás, majd diktatúra, perek és per nélküli magánzárkák, internálások, forradalom és megszállás, megtorlás és konszolidáció. Óvatos reformok, visszatáncolás és megint reformok. Az immáron „legendás” 3T: tűrni, tiltani, támogatni. Legvidámabb barakknak lenni nem a legjobb dolog. Erjedés, temetés és újratemetés. Rendszerváltás, sőt, rendszerváltoztatás. Demokrácia és kapitalizmus. Privatizáció és eredeti tőkefelhalmozás. Nyugat-Európa és vadkelet.

Mideközben azért adtunk ezt-azt Európának és a nagyvilágnak: ebben eddig különösen a matematikusaink, a fizikusaink és az orvosaink jártak az élen. Most az íróink vannak soron. Nem csak magunknak nem kell bizonygatnunk, hogy mindig is Európa részei voltunk. Ezt Európa is tudja és – minden látszat ellenére – számon is tartja. Így volt ez az elmúlt frankfurti könyvkiállításon is, ahol óriásplakátokon láthatunk – itthon alig ismert – magyar írókat, így volt ez a stockholmi akadémiai felolvasáson és a minap Berlinben is, ahol egy magyar író születésnapján ott volt a teljes német állami vezetés.

Valaki azt mondta a minap, hogy Koppenhágában nem is államfők voltak ott, hanem valójában csak főkönyvelők. Ezért persze pénzről folyt a szó. Euróról, támogatásokról, egyenlegekről. És ezt elnevezték az Európai Unió bővítésének. És a kritikusok?! Milyen kicsinyes és ráadásul félrevezető. Persze, a pénz is fontos. De egészen másról van itt szó valójában. Európa újraegyesítéséről.

Mert a népek emlékezete és a történelem is el fogja felejteni ezeket a piaci alkukat a bővítés költségeiről, kvótákról és támogatásokról. Amire emlékezni fognak majd az utánunk jövők, az Európa újraegyesítése. Mert a volt keleti blokk országainak csatlakozásával ez valósul meg a most már belátha-

to jövőben. Melyikünk hitte volna ezt, mondjuk a '80-as évek közepén? Persze, joggal érezzük, hogy sokat tettünk érte az elmúlt évtizedben. De azért ne legyenek illúzióink! Mi nem lettünk volna ehhez elegek. És itt nem az EU segítségére, a PHARE-támogatásokra gondolok, hanem arra, hogy ez csak megfelelő csillagzat alatt volt lehetséges. Ezt a csillagzatot a nagyhatalmi erők változásának hívják, amely valójában egy Kelet-Európából származó pápa közreműködésével Málta szigetén következett be. A hidegháború vége, a jaltai világrend újrendezése, a lapok új leosztása nélkül sem Európa, sem mi, sem együtt nem juthattunk volna el ide.

Az egységes Európa gondolata már több évszázada bűvópatakként fel-felbukkan, persze más és más kontextusban. Katonák, hívők, filozófusok és közgazdászok javasolták, császárok és diktátorok tettek kísérletet megteremtésére. Mindezek után a XX. század 20-as éveiben egy osztrák gróf, Richard Calergi egy gazdaságilag is egységes Európát hirdető mozgalmat alapított, a Páneurópai Uniót, amelynek mostani elnöke dr. Habsburg Ottó. A második világhégés után, a '40-es évek végén egy Jean Monnet nevű francia úr, aki Párizsban a tervezésért volt felelős, kitalálta, hogy az európai történelemre meghatározó jelentőséggel bíró francia–német szembenállást egy francia–német tengely, a közös érdekeltiség megteremtésével lehet megszüntetni. Az akkori francia külügyminiszter, Robert Schuman – ilyen névvel akár német is lehetett volna – 1950-ben egy nyilatkozatot tett közzé, amelynek nyomán egy évvel később Németországgal, Olaszországgal és a Benelux államokkal Párizsban megalakították az Európai Szén- és Acélközösséget (ESzAK). És utána 7-10 éves ciklusokban ez a közösség folyamatosan bővül: mind az együttműködés kiterjedtségében és mélységében, mind a részt vevő országok számát tekintve. ESzAK, Euratom, Közös Piac, Európai Gazdasági Közösségek, Európai Unió. Előbb a szigetországok, majd a mediterrán országok, végül a skandinávok és szomszédunk, Ausztria. És most mi, a „keletiek”. És valamikor az évtized vége felé a balkániai. Ez az egységes Európa. Egész Európa. És az egész nem csupán mindig több, hanem más is, mint a részek összessége. Így az egyesült Európa is biztosan más lesz, mint amit eddig megismertünk. De hogy milyen lesz, az már rajtunk is múlik.

Mi is részei leszünk az egésznek. Mint állam és polgárai. Egyes emberekként európaiak. Polgárok. Mármost európai állampolgárok. Hogy lesz-e elnökünk – európai, EU-elnök –, hogy föderális lesz-e az EU, még nem tudjuk. De jövőre, amikor tagok leszünk, a konvent már befejezi a munkáját. És a konventben mi is ott vagyunk. Egy csaknem félmilliárd emberből álló unióban egy alig 10 milliós kis országnak is van beleszólása.

Csak rajtunk múlik, hogyan használjuk ki e lehetőséget. Rajtunk, mint államon, a politikusainkon – mert a mieink, közülünk valók, ráadásul még mi is választjuk meg őket – és rajtunk, állampolgárokon. Mert csak rajtunk múlik, európaiak vagyunk-e, vagy sem.

Dr. Kapócs Gábor